

SÜT İNEKLERİNİN BESLENMESİ

Hayvancılıkta üretim maliyeti içerisinde karlılığın en önemli etkenlerinden biri yem gideridir. Hayvancılıkta ucuz kaliteli kaba ve kesif yem temin ederken bir yandan da dengeli bir besleme yapmak gerekir. Hayvanın **canlı ağırlığı, süt verimi, sütün yağ oranı, laktasyon dönemi ve hayvanın sağlık durumu gibi özellikler hayvanların ihtiyaçlarının belirlenmesinde önemli unsurlardır**

Süt ineklerinin günlük olarak yaşama payı için canlı ağırlıklarının 1/40 ı kadar kuru kaba yeme ihtiyaçları bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 500 kg canlı ağırlıktaki bir ineğin yıllık kuru kaba yem ihtiyacı 4 ton kuru yonca eş değerindeki çeşitli kaba yemlerden oluşur. Bu kaba yemler kuru veya sulu (silaj) gibi yemlerden oluşabilir. Hayvanın hangi sağım döneminde (laktasyon) olduğunun bilinmesi yemleme açısından çok önemlidir. **Süt ineklerinde süt verimi, laktasyonun (sağım dönemi) sonuna doğru düşmektedir.** İneklerden bir laktasyonda alınan sütün normal şartlarda yaklaşık %45'i ilk 100 günde, %30-35'i ikinci 100 günde, %20-25'i üçüncü 100 günde alınır. Bütün bunları dikkate alarak; ineklerimize devamlı aynı miktar yem vermek yerine yapacağımız aylık süt verim kontrollerinin de ışığında **verimlerine ve verim dönemlerine göre yemleme yapmalıyız.**

Hayvanlara verilecek yemlerin kalitesi sütteki yağ oranını etkilemektedir. **Ham selüloz içeriği kurumaddede %18'in altına inmemelidir,**

indiği durumlarda süt yağında bir azalma meydana gelecektir.

Sürüdeki ineklerin hepsine aynı miktarda yem vermemek maliyeti düşürmek ve yem savurganlığını önlemek açısından önemlidir. İnekler süt verimi düştüğünde daha az, verimleri yükseldiğinde daha fazla yeme gereksinim duyarlar. Yüksek verimli inekleri sindirme derecesi yüksek, kaliteli yemlerle, düşük verimli sağmalları, düve ve kurudaki inekleri daha düşük nitelikli yemlerle beslemek gerekir.

Hayvanlara verilecek yemler genel olarak iki ana başlıkta incelenebilir.

1- Kaba Yemler

2- Kesif Yemler

Kaba yem olarak; Çayır ve meralar, baklagil yem bitkileri (**Yonca, fiğ, korunga vb.**), her türlü kuru otlar, kök ve yumru yemler ve diğer silo yemleridir.

Kesif yem olarak ;

- Arpa, yulaf, mısır gibi **tane yemler,**
- Ayçiçeği küspesi, Pamuk tohumu küspesi gibi **yağlı tohum küspeleri,**
- Muhtelif kepek, bongalit vb. gibi **değirmen artıkları,**
- Et unu, balık unu, kemik unu gibi **hayvansal yem maddeleri,**
- Melas ve kuru pancar posası gibi **şeker fabrikası artıkları,**
- **Vitaminler, tuz ve diğer mineral maddeler** olarak sıralayabiliriz.

Hayvanlarımızın enerji ve protein gereksinimlerini doğru karşılamak için kaba ve kesif yemlerimizi dengeli bir rasyon hazırlayarak vermeliyiz. **Buna göre Rasyon ;** hayvanlara bir

gün (24 saat) içinde besin madde ihtiyaçlarına göre hazırlanıp verilmesi gereken kaba ve kesif yemlerin toplam miktarıdır. Gelişmesini tamamlamış Sığırların rasyonları **yaşama payı ve verim payını** karşılayacak şekilde hazırlanmalıdır.

Bir hayvanın hiçbir verim vermeden canlı ağırlığını muhafaza edebilmesi için yedirilmesi gereken rasyona **"Yaşama Payı Rasyonu" denir.**

İneklerin süt verimleri, boğaların canlı ağırlık artışı ve iş gücü için yaşama payına ek olarak verilmesi gereken rasyona **"Verim Payı Rasyonu" denir.**

Süt sığırları için rasyon hazırlanırken dikkat edilecek hususlar şunlardır :

- Rasyon hazırlamadan önce hayvanların canlı ağırlıkları, verim düzeyleri, laktasyon sayıları, fizyolojik durumları (gebelik), kurumadde tüketim düzeyleri saptanmalıdır. **Kuru madde; yem maddelerinin suyu alındıktan sonra geriye kalan kısımdır.**
- Hayvanların verimine uygun günlük besin madde gereksinimleri (enerji, protein, mineral ve vitaminler) karşılanmalıdır.
- Rasyonun mümkün olduğunca fazla yem çeşidi kullanılarak hazırlanması gerekir.
- **Hayvana verilecek yemler sindirim sistemi kapasitesinden fazla olmamalıdır.**
- Rasyonda kullanılan yem çeşitleri hayvan tarafından sevilerek tüketilmeli ve verimine olumsuz bir etkisi olmamalıdır.
- Rasyonun toplam ham yağ içeriği kurumaddede %5'in üzerinde olmamalıdır. Bu değer üzerindeki yağ düzeyleri rumende sellülotik bakterilerin çalışmasını olumsuz etkilemekte ve sindirim aksaklıkları oluşmaktadır.

- Rasyon maliyeti de önemlidir. Bunun için ucuz yem kaynakları kullanılmak suretiyle "**en düşük maliyetli rasyon**" hazırlanmalıdır.
- Hazırlanan rasyonların hayvanlara en az 2 öğünde, mümkünse 3 öğünde verilmesine özen gösterilmelidir.
- **Rasyondan rasyona geçiş, en az 3 gün içerisinde kademeli olarak yapılmalıdır.** Aksi halde Rumen mikroorganizmaları bundan olumsuz etkilenmekte hayvan hastalanmaktadır.
- Hazırlanan rasyonlar da kaba yemlerin yaşama payı+7 kg sütü karşılayacak nitelikte olmasına özen gösterilmeli ve bunun üzerindeki süt verimi (%16 HP 2400 ME kcal/kg-%18 HP 2500 ME kcal/kg) süt yemi ile karşılanmalıdır.

Silajlar ve özellikle mısır silajı süt siğirlerinin beslenmesinde önemli bir kaba yemdir. **Silajlar ineklere 25-30 kg'a kadar yedirilebilir.** Mısır silajı enerji bakımından oldukça zengindir. Fakat protein bakımından yeterli değildir. Mısır silajının yanında protein bakımından zengin yağlı tohum küspeleri (ayçiçeği ve pamuk tohumu), yonca, fiğ ve korunga gibi baklagil kuru otları kullanılmalıdır. Bunlar uygun zamanda biçilirse enerji bakımından da iyi durumda olurlar.

Konsantre yem karmalarından enerji ve protein bakımından zengin mısır, arpa, buğday, yulaf ve çavdar kırmalarının hayvanlara kırılarak hatta ezilerek, mısır silajının yanında verilmesi uygun olur.

İnelere verilecek kaba yem miktarı 100 kg canlı ağırlık için 2 kg kuru ot olarak hesap edilir. Örneğin 500 kg canlı ağırlıktaki bir ineğe günlük 10 kg kuru ot hesap edilir.

Yaşama payını yediği kaba yemlerden sağlayan ineğin süt verimi için ayrıca kesif yeme ihtiyacı bulunmaktadır. Verim payı için kaba yem dışında verdiği her **2-2,5 kg süt için 1 kg süt yemi (fabrika yemi)** verilmelidir. **İneğe verilecek kaba yemin üçte biri (1/3) yonca, fiğ, korunga gibi baklagil kuru otlardan, üçte ikisi (2/3) ise kuru çayır otlarından oluşması en iyisidir.** Baklagil kuru otları ve çayır otu yoksa o zaman saman kullanılır. **Eğer hayvana saman verilecekse kaba yemin yarısı samandan, diğer yarısının 1/3 ü baklagil, 2/3 ü kuru çayır otundan karşılanmalıdır.**

Hayvanlar yediği yeme göre değişmekle beraber günlük 40 ila 60 kg arasında su içerler. Hayvanın verdiği her **1 kg süt için 3 litre suya ihtiyacı** olup ve bunun sağlanabilmesi için hayvanların önünde devamlı temiz ve uygun sıcaklıkta su bulundurulmalı bu mümkün değilse günde en az iki kez yemlemeden sonra **15 derece sıcaklıkta bol su verilmelidir.**

Adres	: Samsun Tarım İl Müdürlüğü 55060 Samsun
Santral	: 0 362 231 37 00
Fax	: 0 362 233 21 63
e-mail	: cey@samsuntarim.gov.tr
web	: www.samsuntarim.gov.tr

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü

Süt İneklerinin Beslenmesi Ve Yemler

Binnaz TIKNAZOĞLU
Ziraat Mühendisi

No: H/18
2005